

1963

---1---

Den 15 januari: För en vecka sedan skickade Philipp ett brev till Thorsten Nilsson, där han framhöll att det nu vore en synnerligen lämplig tidpunkt att göra en förnyad framställning om Raouls hemsändande och vädjade till Nilsson att icke försitta detta tillfälle. På förslag av Philipp ringde Maj i dag till Lunberg som fätten avskrift av Philipps brev, för att höra om dennes uppfattning. Lundberg förklarade att ryssarna icke såg på en enda människas bekymmer på samma sätt som vi och att dom skulle finna det obegripligt om Nilsson skulle resa till Moskva bara för Raouls skull. När Gusev tog farväl av Erlander, medsände denne en promemoria, ang. Raoul, avsedd för Chrustjov. Enligt Lundbergs förmenande vore det antagligt att Gusev framlämnat denna promemoria till Chrustjov. Före ett besök i Moskva borde Nilsson få en inbjudan därifrån. När Undén reste dit år 1954 hade han dock icke varit inbjuden. Lundberg erbjöd sig att tala med Belfrage i saken, men Maj bad honom att tala direkt med Nilsson.

Den 18 januari : Nisser har i dag talat med i telefon med Thorsten Nilsson, som då förklarade att han genomgått akterna och bestämt sig för att allvarigt gå in för lösning av Raouls sak. Hittills hade UD misslyckats i sina försök att få hem Raoul. Nilsson ville nu undvika ett nytt misslyckande. För det ändamålet måste en ny framstöt planeras omsorgsfullt. Då ryssarna icke medgivit att Raoul fortfarande befann sig i rysk fångenskap kunde man icke gå direkt på ett krav om hans hemsändande. Denna fråga borde i stället tagas upp som ett ärende, vilket skulle avhandlas vid ett sammanträffande med vederbörande. Nilsson var positivt inställd på att fara till Moskva. Han ville emellertid skapa en gynnsam atmosfär vid ett sådant besök och får ett sådant ändamål utverka en inbjudan till besöket. Enda möjligheten att få klarhet om Raouls öde var att Raoul kom hem. Nilsson skulle tala med Erlander om saken omedelbart efter remissdebatten. Nisser framhöll att man borde utnyttja det nuvarande gynnsamma tillfället, vilket Nilsson sade sig inse.

Den 3 Maj: Sedan Nilsson blivit inbjuden till ett besök i Moskva och hans resa dit bestämts till den ~~(7ma) maj~~ 7 maj, har Nisser fått sammanträffa med honom i dag varvid också Erlander och Belfrage närvarit. Nilsson meddelade att han skulle taga upp Raouls sak med Gromyko. I programmet ingick inte något sammanträffande med Chrustjov, men Nilsson ämnade försöka ordna ett sådant. Om han fick träffa denne visste han inte, hur det skulle komma att sluta. Det kunde ju hända att det skulle kunna sluta med ett gräl. Han trodde emellertid inte att det skulle gå till så. Om ryssarna skulle visa upp en person och säga att det var Raoul, skulle Nilsson taga honom med sig hem i vilket skick denne än befann sig.

Vi kom hem från en månads vistelse i Cannes för att få tillfälle att tala med Nilsson innan han for till Moskva. När Nisser framförde vår önskan om ett sammanträffande med Nilsson, avböjde denne detta med motivering att sammanträdet skulle äga rum i riksdagshuset, och de journalister, som strök ikring i korridorerna där, kunde sammanställa vårt besök och slå upp några artiklar, som kunde äventyra Nilssons planer för räddningsaktionen. Av samma skäl har man i UD avstyrkt ett förslag av Maj att vi skulle fara till Moskva, samtidigt med Nilsson.

Den 17 maj: I dag ringde man från UD och meddelade att Chrustjov vid sitt sammanträde med Nilsson meddelat att han beklagade att det inte inträffat något nytt ifråga om Raoul.

Den 19 maj: Vid sin återkomst till Stockholm i går sade Nilsson enl.

Sv. Dagbladet, att det var han, som vid mötet med Chrustjov tog upp frågan om Raoul och att vi nu fått ett besked, samt att det inte finns någon anledning tro att det förhåller sig annorlunda än vad som sagts.

Enligt Dagens Nyheter betraktade Nilsson det besked som han fått i Wallenberg affären som definitivt. Han sade, att det inte fanns anledning tro annat än vad som Chrustjov sade var riktigt och gav intryck av att betrakta saken som utagerad. Något nytt material utöver det som publicerats i Sverige hade delegationen icke haft med sig.

Den 20 maj: På kallelse från UD infann vi oss Maj och jag, Philipp, Nisser och Fru Bellander hos Thorsten Nilsson, som redogjorde för sitt besök i Moskva. Han hade första dagen där haft ett samtal med Gromyko, varvid han tog upp Raouls sak. Gromyko hade då i aggressiva ordalag protesterat mot att man skulle tala om denna sak, som för länge sedan reglerats på diplomatisk väg. Sedan Nilsson begärt att få träffa Chrustjov hade Gromyko sagt att han skulle försöka ordna detta. När Nilsson återkom från sin resa i södra Ryssland, hade han fått veta att ett sammanträffande med Chrustjov ordnats. Då Nilsson meddelade Gromyko att han då ämnade taga upp Raouls sak, hade denne svarat att det kunde han göra om något sammanträffande kom till stånd. Vid det sammanträde med Chrustjov som sedan ägde rum den 17 maj, närvaro ^{av} ett stort antal personer, varvid

avhandlades politiska och tekniska frågor. Sedan dessa genomgåtts, begärde Nilsson att få tala privat med Chrustjov och då avlägsnades alla utom Chrustjov, Gromyko och en rysk tolk samt Nilsson och Sohlman. Nilsson började då tala om Raoul, varvid Chrustjov förklarade att det inte kommit fram något nytt. Nilsson hade då redogjort för de vittnen, som framkommit efter 1957 års note, såväl Vladimir vittnen som Sohlmans vittnen, varvid Chrustjov svarat att det bara var illvilliga rykten som utspritts av elaka människor, som ville försämra förhållandet mellan Sverige och

Sovjet. Han beklagade Raouls mor. Han själv hade förlorat en son i kriget vilkens gravhan inte kände till. Nilsson hade svarat att det inte var några rykten utan verkliga vittnesmål men lyckades inte rubba Chrustjovs inställning. Vid hemkomsten hade han meddelat pressmännen att Chrustjov förklarar att han inte hade något nytt att meddela samt tillagt att han inte kunde komma längre. Detta hade utlagts av pressmännen på olika sätt. Han ville inte dementera dessa utläggningar då han visste att detta icke lönade sig, att diskutera med tidningarna. Vad han menat var att hans försök misslyckats och att man nu stod i samma situation som före resan.

Philipp frågade om han utan att få någon dementi från UD kunde meddela tidningarna att Nilssons uttalanden vid hemkomsten endast innebar att Chrustjov vid Moskvasöket förnekat att något nytt inträffat i fallet Wallenberg och att Nilsson icke kunnat komma längre men inte ansåg saken utagerad och medgav att man fick publicera vad man fått veta om Raouls fängelsevistelse i Ryssland efter år 1947 och andra omständigheter som tydde på att Raoul fortfarande var i livet. Detta medgavs av Nilsson som lovade att meddela detta till UD:s presstjänst.

På fråga om de upplysningar från ryskt håll som Sohlman rapporterat vid årsskiftet 1960 / 61, svarade Nilsson att han inte kunde namnge sagesmännen, men att han trodde på deras uppgifter och att han åberopat dem för Chrustjov.

Philipp framhöll att man inte borde låta ryssarna få den uppfattningen att saken nu var utagerad. Det fanns fortfarande en stark opinion i landet och Philipp hade från flera tidningar anmodats att skriva artiklar om honom men avböjt av hänsyn till UD:s aktion. Nu fanns inte längre någon anledning att titta ner på saken.

Den 22 maj: Philipp har i dag fått ett meddelande till T.T. med redogörelse för vårt besök hos Nilsson enligt vilket denne icke betraktat Wallenberg affären som utagerad och vid sammanträffandet med Chrustjov hänvisat till vissa bestämda uppgifter om att Raoul långt efter Gromykos memorandum varit i livet t.o.m. under 1960-talet. Meddelandet som granskats av Nilsson, har intagits på första sidan i Sv. Dagbladet och Stockholms-tidningen, men i Dagens Nyheter på undanskymd plats och där har uppgiften om 1960-talet bortfallit, likaså i T.T.:s referat.

Den 20 juni: Nita Wallenberg har sedan en tid planerat att resa till Ryssland för att forska efter Raoul. Hon skulle ha sällskap med herre vid namn Christer Kuylenstjerna. Enligt vad Carl Fredrik Palmstierna omtalat för Maj borde man inte ha med honom att göra. Maj har varit ängslig att Nitas och Kuylenstjernas expedition kan medföra olyckliga komplikationer. Nita har emellertid förklarar att dom skall medfölja en turistgrupp och att hon lovat Sohlman, att inte under resan göra några förfrågningar ang.

Raoul. Hur det går vet man inte. Vi ha emellertid ingen möjlighet atthindra henne från att resa, även om vi tycker att det är huvudlöst.

Den 24 juni: På Maj's begäran ha vi i dag haft ett sammanträde med Sohlman, som var på besök i Stockholm. På fråga om de upplysningar han på nyåret 1961 delgivit Erlander och som givit denne anledning att i brev till Chrustjov begära Raouls hemsändande, sade han sig förhindrad att redogöra för några detaljer. På fråga av Maj om han då satt i fängelse svarade Sohlman att man inte behövde säga fängelse utan att Raoul enl. dessa upplysningar vid denna tidpunkt befann sig i ryskt förvar, och att det var anledning antaga att han fick god vård "fysiskt och medicinskt". Han kunde inte ange på vilken plats eller i vilken anstalt han vistats. Han trodde att upplysningarna kommit till Chrustjovs kännedom och kunde inte förklara varför denne vid sammanträffandet med Nilsson påstått att Raoul var död. På Maj's fråga om hon kunde fara till Ryssland för att tal med Nina Chrustjeva eller eventuellt med Nikita sade han att han skulle tala med Nilsson om saken. Hans fru kände Nina Chrustjeva, men hon hade inte talat med henne om Raoul. Det kunde nog gå att ordna ett sammanträffande ~~ett sammanträffande~~ med Nina, däremot inte med Nikita. Om Maj for var hon välkommen på svenska ambassaden.

Den 25 Juni. I tidningarna i dag meddelas att en flygöverste Stig Wennerström anhöllits den 20 juni för spioneri, som han sedan 15 år tillbaka bedrivit för Sovjets räkning. Han var 1949-52 flygattaché i Moskva och sedan 1953-57 i Washington. Orsaken tycks ha varit vinningslystnad. Det är upprörande och oförklarligt att en hög officer kunnat locka sig till något sådant.

Den 28 juni: Philipp har talat med kriminalkommisarie Danielsson som leder förhören med Wennerström och som förklarar att han skall pressa honom på upplysningar om Raoul.

Den 4 juli: Brev från Carl Fredrik Palmstierna, som föreslår att vi skall be åklagaren att höra med spionen om han vet något om Raoul. Maj kunde meddela honom att Philipp redan vidtagit åtgärder härför.

Den 6 juli: Nita som i går kom hem från sin Rysslands resa var hos oss i går och talat om sin ryska resa. Hon och Kuylenstjerna hade rest i Intourists regi och besökte Jasnaja Poljana och Jalta. Vid återkomst till Moskva hade hon varit på lunch hos Sohlman. Han hade verkat mycket positivt inställd till Raouls sak och talat om de upplysningar han fått dock utan att gå in på detaljer. Nita hade frågat om hon kunde träffa den person som lämnat de senaste upplysningarna om Raoul. Sohlman hade då sagt att detta icke var möjligt, men att Raouls mor skulle få komma i förbindelse med denne person om hon reste till Moskva.

